

דבר העורכת

שלום לכם,

חודש מרץ הגיע ועימו גיליון נוסף של נושאונצ'יק. הפעם הגיליון מוקדש לחג הפורים אותו נחוג בעוד מספר שבועות. מקווים שאתם ערוכים וכבר הכנתם תחפושות ומשלוחי מנות.

ומה בגיליון? – תמיר קרקסון מתחקה בטורו על שורשי החג ומנהגיו, ודובוש מציג מסכות שונות ומשונות. בנוסף, אבי קראוז כותב על המלכה, לא מלכת אסתר, כי אם מלכת אנגליה, אליזבת' השניה. ולבסוף, בכתבה "בולים מתחפשים" ריכזנו עבורכם מספר רעיונות לתחפושות.

ברצוננו שוב להודות לכם על נכונותכם לסייע בהפצת הבטאון. בזכותכם נצליח להגיע למחשבי בני נוער רבים יותר, וכך להגדיל את מספר המתעניינים בבולאות. לאחרונה קבלנו מייל ממורה לעברית צרפתי מהעיר קאן שבצרפת בשם דוד אוחיון. קורא של נושאונצ'יק העביר לו את אחד הגיליונות, ודוד יצר איתנו קשר. מלבד צירופו לרשימת התפוצה של הבטאון, דוד בקש למצוא לתלמידיו מתכתבים מישראל לשיפור ולתרגול העברית. בני נוער המעוניינים להתכתב בעברית, ואולי להחליף בולים, עם תלמידיו של דוד מתבקשים לשלוח לנו מייל ואנו נעביר אותו לדוד.

נושאונצ'יק מחפש כתבים צעירים. נשמח לקבל מכם כתבות על אוסף הבולים שלכם – כיצד התחלתם לאסוף? מה אתם אוספים? האם יש לכם פריט אהוב באוסף? מה אתם יכולים לספר עליו? כתבו לנו עוד היום ונפרסם את הכתבות בגיליונות הבאים.

חג שמח!

שלכם,

שביט

פּוּרִים תמיר קרקסון

שלום לקוראים!

הגיליון הפעם מוקדש לחג הפורים שהוא אחד מהיפים ומהצבעוניים שבחגי ישראל. הוא נחגג בי"ד באדר, למעט בערים אשר היו מוקפות בעברן חומה – כמו ירושלים. שם הוא נחגג בט"ו באדר, הידוע כשושן פורים. חג זה מציין את זכר הצלתם המופלאה, כנגד כל הסיכויים, של יהודי פרס העתיקה מאבדון בשנת 470 לפני הספירה (בקירוב). סיפור זה מתואר במגילת אסתר, אותה קוראים בבתי הכנסת בימי חג הפורים. בשל השמחה על הצלת היהודים, מתאפיין החג בשמחה גדולה, ובולט בו מקום האכילה והשתייה.

מקור שמו של חג הפורים הוא בפור (מילה נרדפת לגורל). המן הרשע, שר בממלכת פרס, רצה להרוג את יהודי הממלכה. ביום י"ג באדר הפיל המן את הפור לפיו למחרת, ביום י"ד באדר יבוצע הטבח ביהודים. אך המצב התהפך לגמרי והיהודים היו אלה שהרגו את המן, את אשתו הרעה זרש ואת עשרת בניהם.

בולים לכבוד חג הפורים, בעיצובם של אורה ואליהו שוורץ, הופיעו בישראל בשנת 1976:

הבולים מתארים נושאים נבחרים ממגילת אסתר, ובשובליהם מופיעים ציטוטים ממנה.

הבול השמאלי (0.40 לירות) מתאר את ראשית המסופר במגילה: **"ויהי בימי אחשוורוש"**. אחשוורוש היה בשעתו, על פי המסופר, מלך פרס, אימפריה אדירה אשר השתרעה על פני 127 מדינות.

הבול שבמרכז (0.80 לירות), מתאר את אחשוורוש ומלכתו היהודייה אסתר. על שמה של אסתר קרויה מגילת החג. אסתר, ודודה מרדכי היהודי, היו אלה אשר הצילו את יהודי פרס מהגזירה אשר עמדה עליהם לכלותם.

הבול שמימין (1.60 לירות), מתאר את הכבוד שחלק אחשוורוש למרדכי היהודי, לאחר הצלת היהודים מכליה. המן, השר הנבזה, הוליך כמשרת את מרדכי ברחובות העיר שושן, בירת פרס בשעתו. בעוד מרדכי לבוש בגדי פאר ורכוב על סוס אציל, הצטווה המן המושפל לקרוא לפני מרדכי, **"ככה יעשה לאיש אשר המלך חפץ ביקרו"**. וזוהי תמצית סיפור הצלת והצלחת יהודי פרס: היהודים אשר עמדו בפני סכנת מוות, ניצלו ממנה, וראשי הקהילה נהפכו לנכבדי הממלכה.

חג הפורים עומד במרכזו של חודש אדר, החודש השישי בשנה העברית. על כן, בסדרת הבולים אשר הנפיק השירות הבולאי בשנת 2002 לכבוד חודשי השנה העברית, הופיעו מוטיבים מחג הפורים:

משמאל, נראה כובע קוסמים, חלק מתחפושת פופולארית בחג. אנו מתחפשים בחג משני טעמים. הראשון, כדי להגדיל את השמחה בפורים, ובגלל היפוך הגורלות: המן היה זה שנתלה על העץ, ולא היהודים הם אלה שמתו. טעם נוסף הוא הסתרת הזהות: אסתר המלכה הסתירה תחילה מאחשוורוש את זהותה האמיתית, ולא גילתה לו שהיא יהודיה. גם האל מוסתר במגילת אסתר: בשונה מכל ספרי התנ"ך האחרים, אין הוא מוזכר כלל במגילה.

מימין למעלה, מופיע הרעשן – מצעצועי החג. בפורים, במסורת היהודית, מרשרשים בבית הכנסת ברעשן בכל פעם שמוזכר השם "המן" במגילת אסתר, על מנת למחוק את זכרו – אם נרעיש מספיק חזק לא נצליח לשמוע את שמו.

מימין למטה ובשולב הבול, מופיע מאכל החג הידוע אוזן ההמן. מקור המאכל הוא בקהילות יהדות אשכנז, ממנה נפוץ לכלל הקהילות היהודיות בעולם.

חג שמח!

לתגובות ניתן לפנות לתמיר בכתובת: karkason@gmail.com

היש צוהלת ושמחה כמוני, מסכה!

דובוש

פורים מציץ מעבר לפינה, ואיתו המסכות. כפי שנראה להלן, בניגוד לשיר הפורימי שלנו מסכות אינן בהכרח שמחות.

מסיכה צוחקת בצד
מסיכה עצובה

מסיכות תיאטרון יפניות

מסכות מלוות אותנו משחר ההיסטוריה. באתר האינטרנט של ויקיפדיה אנו מוצאים:

"המסכה היא חפץ המכסה את הפנים או חלק מן הראש. המסכה משמשת כסממן לאפיון דמות באירועים קהילתיים, כגון טקסים דתיים בתרבויות השונות. מקור המילה 'מסכה' הוא כנראה מן המילה הלאטינית *Masca* שפרושה רוח רפאים, ומערבית (ג'סטאר), שפרושה 'אדם בתחפושת'. ביהדות נעשה שימוש במסכה כחלק מתחפושת פורים. המסכה העתיקה ביותר בעולם, מן האלף השביעי לפני הספירה, נמצאה בארץ ישראל, בחורבת דומא שבאזור חברון, המסכה שימשה כנראה כחפץ פולחני."

מסיכה מאסיה

שני בולים המראים מסיכות אפריקאיות

מסכות מהוות חלק מהמורשת התרבותית, כמעט בכל מקום בעולם. ביוון העתיקה שימשה המסכה בהצגות התיאטרון כזכר לפולחנים דתיים. המסכות נשאו אופי סטירי או טראגי, ולכן עד היום הסמל המוכר להמחשת תיאטרון הן שתי מסכות - אחת

צוחקת ואחת עצובה - השלובות זו בזו. יש מסכות "מפחידות", שהיו בשימוש פולחנים דתיים, ובעיקר לבשו אותן רופאי אליל בטקסים ציבוריים. באסיה הרחוקה ידועות מסכות של שחקנים בהצגות כדי להדגיש רגשות, וכדי לאפשר לשחקנים גברים להופיע בדמויות נשיות או דמויות מיתולוגיות.

להבדיל ממסכות פולחניות המנסות להלך עלינו אימים, אנו מכירים מסכות מצחיקות, גרוטסקיות וחביבות הגורמות לנו הנאה וצחוק. הרבה פעמים ה"מסכה" היא בעצם איפור כבד על הפנים. הדוגמא הבולטת ביותר למסכות כאלה היא האיפור שלובש הליצן. באנגליה יצאו בשנת 2001 (כסיום לסדרה הגדולה של בולי המילניום הבריטיים) ארבעה בולי ילדים מאופרים הנקראת "תקוות לעתיד" – Hopes for the Future. ה"מסכות" מראות, משמאל לימין פרפר, ינשוף, פרח וכלב.

הבולים שהוצאו לציון הכרזת זכויות הילד ע"י האו"ם מראים בהתאמה - "הבטחת חופש לילדים", "ללמד ילדים", "לטפל בילדים", ו"להקשיב לילדים".

תוספת מיוחדת של איפור פנים מופיעה על בולי ה"דמויות המפחידות" מסרטי אימה מפורסמים. אלה הם, משמאל לימין, שחקני הקולנוע **בוריס קרלوف** המאופר כמפלצת

בסרט "פרנקנשטיין" וכ"מומיה", **לון צ'אני הבן** המופיע כ"איש הזאב", **לון צ'אני האב** – "פאנטום האופרה" **ובלה לוגוסי** המאופר כ"דרקולה".

איסוף מהנה

צ'אני

דובוש אוסף בולי ילדים, דובים ודפוס על בולים. dobush@yahoo.com

"הנסיכה שטיפסה על העץ, וירדה ממנו מלכה"

אבי קראוז

אליזבת' השניה, ידועה לנו כמלכתה של בריטניה הגדולה (אנגליה, סקוטלנד, ווילס, וצפון אירלנד) ועומדת בראשן של מדינות חבר העמים הבריטי. אך, כשנולדה בשנת 1926, לא נועדה למלכות.

בשנת 1936, כאשר נפטר סבה, המלך ג'ורג' החמישי, הומלך תחתיו דודה המלך אדוארד השמיני. זמן קצר לאחר מכן ויתר אדוארד השמיני על הכתר, לאחר השערוריה שעוררו נישואיו לגרושה האמריקאית, הגברת סימפסון. את מקומו תפס אביה של אליזבת', אלברט, שנודע מאז הכתרתו בשנת 1937 כמלך ג'ורג' השישי. אלברט, שלא הוכשר למלכות, קיבל אותה בלב חצוי. הוא היה ביישן וסבל מגמגום שהציק לו מאוד, ביחוד לאור העובדה שהיה צריך לשאת נאומים רבים מתוקף תפקידו.

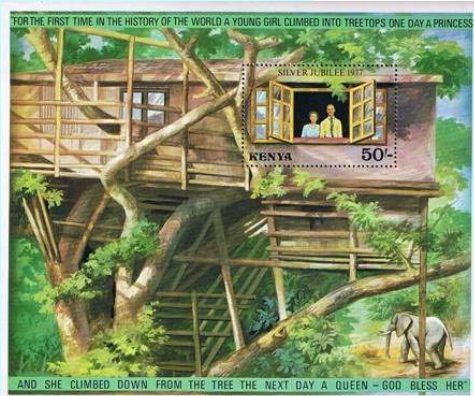

עם המלכתו של אביה היתה אליזבת', לנסיכה מיורק: יורשת העצר. במלאת לה 19, בשלהי מלחמת העולם השניה, התנדבה לחיל הנשים הבריטי והיתה נהגת משאית צבאית. שנתיים אחר-כך נישאה לנסיך פיליפ, דודן מדרגה שניה, שעם עלותה לכתר קיבל גם את תואר "דוכס אדינבורו". עם מות אביה בשנת 1952 הוכתרה

למלכות. שנות מלכותה (חמישים וחמש עד היום) עמדו בסימן פירוקה של האימפריה הבריטית, למרות שמבחינה רשמית, חדלה הקיסרות הבריטית מלהתקיים כבר בשנת 1947, עם עצמאותה של הודו.

במהלך חמש-עשרה שנות שלטונה הראשונות הואץ (וכמעט הושלם) תהליך התפרקות האימפריה מנכסיה שמעבר לים. מושבות אפריקה, דרום מזרח אסיה ואמריקה הקריבית והלטינית, הגבירו את מאבקן הפוליטי (או הצבאי) לעצמאות. הבריטים שכוחם הוקהה במלחמת העולם השניה, וקופת האוצר שלהם נדלדלה היו עסוקים בשיקום בריטניה עצמה, והחלו להעניק למדינות, בזו אחר זו, את העצמאות המיוחלת.

חבר העמים הבריטי, אותו ארגון על של מדינות המכירות באופן טקסי במלך בריטניה כמלכן, קיבל אם כן משמעות חדשה, הרבה בזכות המלכה הצעירה. את שנות שלטונה הרבות הקדישה אליזבת' השניה לחיזוק הקשרים עם המושבות לשעבר וביצירת הישות החדשה שעדיין נוטה לבריטניה חסד תרבותי, כלכלי ופוליטי.

מאפיין נוסף של בית המלוכה תחת הנהגתה של אליזבת' נעוץ באמונותיה הפרטיות. כאדם שמרן מטיבו, הרואה חשיבות בערכי המשפחה, הצליחה המלכה להימנע בכל שנות מלכותה משערוריות כמו זו של דודה אדוארד השמיני, וכמו אלו שנקשרו בבנה, יורש העצר צ'רלס, שנישואיו

הכושלים לליידי דיאנה ספנסר וחיי האהבה שלו בכלל הכתימו את שמו הטוב של מוסד המלוכה.

הבולים המוצגים לפניכם נוגעים לנסיבות הטרגיות של עלייתה של אליזבת' לכתר המלוכה. כמורשת העצר, יצאה עם בעלה לבקר רחבי האימפריה בשנת 1952 ומטרתם הרחוקה – אוסטרליה וניו-זילנד. בהיותם במושבת "קניה אוגנדה וטנגניקה" (זו האחרונה, ביחד עם זנזיבר נקראת היום טנזניה) התארח הזוג המלכותי במלון "צמרות העץ" בת'יקה, המרוחקת שעתיים נסיעה מניירובי. בהיותה שם נתבשרה על מות אביה ועל הפיכתה למלכה. בני הזוג חזרו בחפזה לאנגליה.

הבול מימין מקניה אוגנדה וטנגניקה, 1952, שייר לאחת הסדרות הפופולריות בקרב אספני המושבות הבריטיות, מתקופתו של ג'ורג' הששי ועליו תוספת כיתוב: "הביקור המלכותי". גליונית המזכרת לעיל מקניה משנת 1977 הונפקה לכבוד יובל הכסף של המלוכה. על הגליונית הכיתוב הבא (בתרגום חופשי): "בפעם הראשונה בהיסטוריה טיפסה נסיכה צעירה עד צמרת עץ ולמחרת ירדה ממנה והיא מלכה". מי שעושה היום דרכו אפריקה, ישמח בודאי לדעת, שמלון "צמרות העץ" פעיל עדן, והבקתה בה התארח הזוג המלכותי עוד בשימוש.

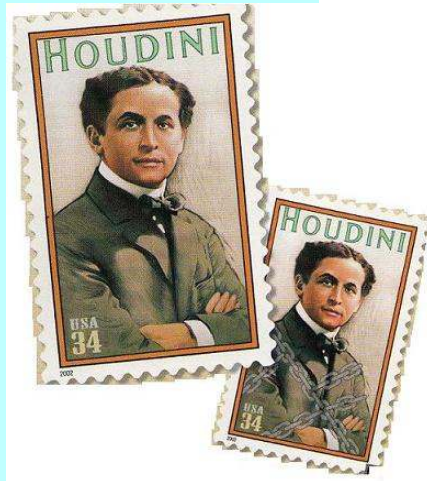
לתגובות ניתן לפנות לאבי בכתובת: avi_k2@bezeqint.net

בולים מתחפשים שביט טלמן

לאחרונה מדינות רבות מנפיקות בולים "מחופשים", בולים שמסתירים בתוכם דבר מה.

בשנת 2002 הנפיקה ארה"ב בול לזכרו של הארי הודיני, גדול הקוסמים ואמני ההחלצות. הודיני נולד בשם אריך וייס בשנת 1874 למשפחה יהודית בבודפשט, הונגריה. ארבע שנים לאחר מכן הגרה המשפחה לארה"ב. בשנת 1891 הפך לקוסם מקצועי, והחל לכנות את עצמו "הארי הודיני".

בתחילת הקריירה שלו התמקד הודיני בלהטוטי קלפים, אך במהרה החל להתנסות בפעלולי היחלצות, ויצר מופע החלצות שהפך לאחד המופעים המצליחים בארצות הברית. במופע נחלץ הודיני מאזיקים, שרשראות, חבלים וחליפות משוגעים, במקרים רבים תוך שהוא תלוי הפוך או נתון בתוך מיכל מים.

בבול האמריקאי מופיע פורטרט של הודיני וכולל הדפסה נסתרת של שרשראות. ארה"ב ספקה עם הבול מפענח מיוחד המאפשר לראות את הקוסם כשהוא אזוק באותן שרשראות.

גם הולנד הנפיקה גיליון בולים עם הדפסה נסתרת. בגיליון גן החיות שמימין, חצי העיגול הכחול מציג את שם החיה המופיעה על גבי הבול. בדיו נסתרת מצוין גם משקלה של החיה.

ב-2006 המשיכה הולנד להרשים את האספנים כשהנפיקה בולי תנועה בהדפסה תלת מימדית. הבולים מכילים 12 פריימים (כ-2 שניות) של וידאו. כשמניעים את הבול מעלה-מטה מתגלית תנועת הספורטאים.

גם שווייץ הנפיקה זוג בולים בטכנולוגיה דומה. הבולים הונפקו לכבוד מוזיאון התקשורת ומראים מספר אנשים הישובים על ספסל. כשמניעים את הבול רואים כיצד מסר מועבר מהאדם הימני ביותר עד לשמאלי הקיצוני.

ב-2007 הנפיקה הולנד גיליונית פרחים כשבמרכז כל בול הדביקה מספר זרעים של הפרח שבבול. ניתן לקחת בול, לשתול אותו באדמה ולחכות לפריחה.

ב-2003 הנפיקה נורבגיה גיליון בולים לכבוד יום האהבה. בגיליון 10 בולי לבבות שניתנים לגירוד. מתחת לכל לב מסתתר מסר לבן או בת הזוג.

וגם נסיים בקסמים. אנגליה הנפיקה סדרת בולי קסמים המדגימים אשליות אופטיות. הסדרה הונפקה לרגל 100 שנים להקת ארגון הקוסמים במדינה.

בבול השמאלי בשורה הראשונה יש לגרד את המטבע ולגלות אם הוא עץ או פלי. אם מקרבים את הבול האמצעי שבשורה הראשונה לכיוון האף, נראה כי השפן "קופץ" לתוך הכובע. אם מגרדים את הצעיף המנוקד בבול הימני, הנקודות נעלמות, ואם מגרדים את התרבושים בבול השמאלי התחתון מגלים חפצים סודיים. כשבוהים בנקודה הלבנה שבמרכז הבול הימני התחתון במשך 30 שניות ולאחר מכן מסתכלים לכיוון קיר לבן, מגלים לב על הקיר.

יש לכם באוסף דוגמאות נוספות? סרקו את הבול ושלחו לנו מאמר בנושא.

חידון מספר 3

איזו המדינה?

איזו מדינה הנפיקה את הבול שלפניכם?

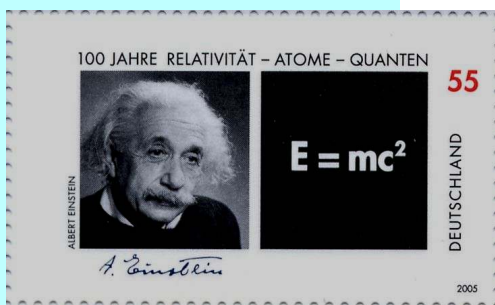
- א. יוון
- ב. הודו
- ג. הולנד
- ד. בולגריה

מי האיש?

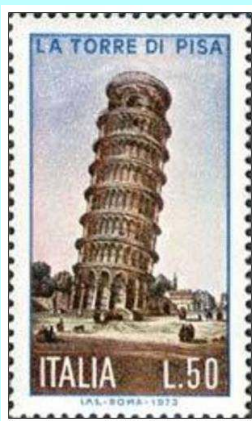
מי האיש הנראה כאן?

איש זה המציא את תורת ה-
בשנות ה-50 הוצע לו להיות
נשיא מדינת

זהה את האתר

מהו האתר אשר נראה בבול זו?
באיזו מדינה הוא נמצא?
מי ערך, ככל הנראה, ניסוי מפורסם באתר זה?

את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gamil.com עד ל-15 במרץ.
הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות
יוגל פרס בולאי מתנת התאחדות בולאי ישראל. התשובות לחידות ושם הזוכה
יפורסמו בגליון הבא.

פתרונות חידון מספר 2

איזו המדינה?

התשובה הנכונה היא ב' – Nippon היא יפן.

מי האיש?

הציור הוא פרי מכחולו של וינסנט ואן-גוך, ציור הולנדי שחי בין השנים 1853 ל-1890. הבול הונפק בשנת 1990 לציון מאה שנים למותו של ואן גוך, והוא מראה דיוקן עצמי (כלומר, ואן גוך צייר את עצמו).

זהה את האתר

הסדרה מראה את החומה הגדולה של סין, שאורכה יותר מ-6000 קילומטר.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של **איתי גרינבוים** בן ה-13 והוא זוכה בפרס בולאי מתנת התאחדות בולאי ישראל.

מכתבים למערכת: ✉

לכל תגובה הצעה או שאלה, ניתן לפנות אלינו בכתובת:

nosonchik@gmail.com